ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XXXII ЛИСТОПАД 1985 Ч. 11 (370)

РОЗГАДАЙМО!

ДОДАЙТЕ ПРІЗВИЩА

Ось тут імена, відомі з історії України. Додайте прізвища — скільки рисок, стільки буков, отож не важко відгадати.

1. Ярослав — — — — — —
2. Володимир — — — — — — —
3. Богдан — — — — — — — — — — —
4. Іван — — — — — —
5. Маркіян — — — — — — — —
6. Тарас — — — — — — — —
7. Іван — — — — — —
8. Леся — — — — — — — —
9. Симон — — — — — — —
10. Євген — — — — — — — — —

ЯКІ ЦЕ СЛОВА?

— — л о —
— — л о —
— — л о —
— — л о —
— — л о — —
— — л о — —
— — л о — —
— — л о — — —
— — л о — — —
— — л о — — —

На місце рисок вставте букви, щоб відчитати відповідні слова.

Цей ряд слів можна продовжувати. Хто охочий — спробуйте!

ГЕОГРАФІЧНІ ЗАГАДКИ

а) Перша частина — морська тварина,
Її полюють дуже радо;
Вигук буде другим складом.
Разом держава. Та яка?

б) Я спереду і я ззаду, а посередині назва країни. Якої?

ЯКЕ ЦЕ МІСТО?

Яке це місто в Україні з трьома О, прославлене перемогою козацького гетьмана Івана Виговського над москалями?

ОСІННІ ЗАГАДКИ

а) Голі поля, мокне земля,
Дощ поливає, коли це буває?

б) Чим кінчається літо і чим
починається осінь?

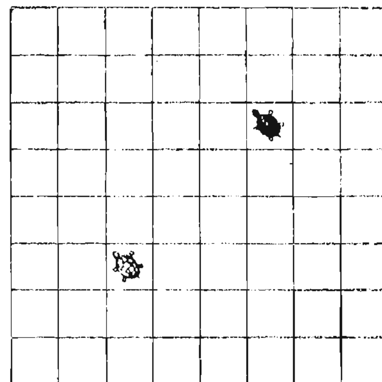
ЩО ЗА ДИВО?

а) Не дерево, а листя має,
Говорить вірші, казки оповідає,
Усякі нам розказує пригоди,
Хоч сама мовчить зроду.

б) Вогняна голова, а шнурок у тілі,
Я червона, жовта, найчастіше біла.

КУТОК РОЗВАГ

ДВІ ЧЕРЕПАХИ

На дошці, поділеній на 64 квадрати, сиділо дві черепахи: чорна й сіра. Чорна черепаха вирішила приповзти в гості до сірої. Та поки завітати в квадрат, який займає її приятелька, чорна черепаха вирішила побувати в усіх квадратах дошки по одному разу. Беручи до уваги те, що чорна черепаха може рухатися вперед, назад, вгору, вниз і по перекутній (діягоналі), треба допомогти їй накреслити такий шлях, щоб кількість поворотів була найменшою і щоб черепаха побувала в кожному квадраті тільки один раз.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА ЖОВТЕНЬ 1985 р.: ДОДАЙТЕ ПРІЗВИЩА. 1) Мудрий. 2) Великий. 3) Хмельницький. 4) Мазепа. 5) Шашкевич. 6) Шевченко. 7) Франко. 8) Українка. 9) Петлюра. 10) Коновалець. ЯКІ ЦЕ СЛОВА? Волос, голос, колос, молот, голод, холод, молоко, долото, колода, волосся, колосся, колодка. ГЕОГРАФІЧНІ ЗАГАДКИ. а) Китай. б) Японія. ЯКЕ ЦЕ МІСТО? Конотоп. ОСІННІ ЗАГАДКИ. а) Восени. б) Буквою „О". ЩО ЗА ДИВО? а) Книжка, б) Свічка.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія. Річна передплата становить у ЗСА — 8:00 дол. у інших країнах — рівновартність цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа 75 центів. Ціна подвійного числа — 1.00 дол.

THE RAINBOW — VESELKA

ISSN 0300-6379

Обкладинка роботи Едварда Козака

Published monthly, except May to August Bi monthly
at Jersey City, New Jersey
30 Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Supscription $8:00 per year UNA members $5:00 per year
Entered as Second Class at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на окладинці:
Ярослава Кучма — Осінній плодозбір.

Вежі Львова Ілюстрація В. Баляса

ВІСІМНАДЦЯТОГО РОКУ ЛИСТОПАД

Пригадаймо: золотіла тиха осінь,
Застеляла жовтим листям княжий Львів,
Із війни ішли батьки, голодні й босі,
Їх обов'язок у рідне місто вів.

А як перший сірий ранок листопаду
Понад вежі простягнув своє крило,
Львів побачив українську, рідну владу,
Рідним прапором обвив своє чоло.

А цісарські учорашні ще жовніри
З синьо-жовтими стрічками на шапках,
З серцем, повним сонця, радости і віри,
Поспішали звідусіль під рідний стяг.

То були вони, герої славні наші,
Рідні наші то діди й батьки були,
Що життя своє і сили щонайкращі
В подарунок Батьківщині віддали.

Стільки років відлетіли журавлями!
Стільки років, наче ріки, відплили!
Але спомини лишилися між нами,
Наче сонце нам просвічують з імли.

І куди б нас не носила доля світом,
І куди б не гнала нас із рідних хат,
Нам залишиться священним заповітом
Вісімнадцятого року Листопад.

Роман ЗАВАДОВИЧ

ЛИСТОПАДОВІ ПОДІЇ

З новішої історії України кожного року згадуємо велику подію, що сталася 1-го листопада 1918 року.

У цей день у столиці Західньої України, у давньому городі нашого князя Льва — Львові проголосили українці свою державу. Українське військо під командою полковника Дмитра Вітовського зайняло місто, перебрало силою владу від австрійців і вивісило на вежі ратушу український національний прапор.

Одночасно і в інших містах та селах Галицької Землі українці перебрали владу в свої руки. Усюди запанувала радість — це ж довгождана воля вернулася знову!

Разом із святкуванням 1-го листопада згадуємо також великого українця, галицького Митрополита, князя Церкви, Андрея графа Шептицького, що помер також 1-го листопада 1944-го року.

Митрополит Андрей — це велика постать нашої історії. Він зробив дуже багато добра для українського народу — будував храми Божі, закладав школи, музеї, шпиталі, дбав про українську науку й мистецтво, висилав молодих українців на науку в чужі високі школи. Два рази відвідував американських українців і постарався про заснування для них єпископства в Філядельфії. Його називали також „царським в'язнем", бо під час першої світової війни російська царська влада вивезла його зі Львова і держала два роки на засланні в Росії.

Слава про великого українського митрополита йшла по всій Европі. Тепер іде беатифікаційний процес, щоб Церква признала його святим.

А українські діти відвідували кожного року Митрополита в день Його іменин у місяці грудні і дякували за опіку над українською молоддю, зокрема пластовою, над дітьми, сиротами, хворими й бідними.

Пам'ять про великого Митрополита житиме вічно в українському народі.

У місяці листопаді вшановуємо теж 359 Героїв, що їх розстріляли большевики-москалі під містечком Базаром на Україні.

Ці герої — це українські вояки. Вони зібралися із зброєю в руках під командою генерала Юрка Тютюнника і рушили у похід на Україну, щоб визволити її з-під большевицького панування. Швидка й дуже холодна зима перешкодила походові, а большевики зібрали великі війська. Сили були нерівні. Під час боїв 359 наших борців попало у большевицький полон. Большевики намовляли їх до себе на службу, але українські борці заявили, що волію́ть умерти, як служити ворогові. Оскаженілі москалі обставили безборонних героїв скорострілами і всіх розстріляли.

ЛИСТОПАД В УКРАЇНІ

Напевно колись, як започатковувалася ця назва останнього місяця осени, в наших краях було тепліше. Тепер у листопаді не побачиш золотої заметілі скинутого листя. Січуть холодні дощі. Вітри не вщухають, навіть, коли вигляне сонце.

А зима настирливо торує собі дорогу то легкою, то справжньою заметіллю. Спочатку сніг падає переважно вдень і тому довго не лежить.

Вдача у листопада примхлива, неврівноважена — дивись, знову повіяло різким холодом. Небо під вечір затягає темними хмарами, а на ранок все довкола вкрите дрібним снігом.

Якщо гуси, нпр. ховають голову під крило, — буде холодно! До осени прибиваються синиці й інші зимуючі у нас птахи: снігурі, омелюхи, горобці.

У лісі — пусто. Тремтять під кущами зайці. Від холоду, а ще — від страху: їхня шубка вже встигла набрати білого кольору, а снігу зовсім мало. Аж страх, бо можна лисичці на око потрапити.

А ось їжакам значно краще. Ще з осені позносили вони у свою нірку найрізноманітніші харчі — сухі ящірки, жуки, а самі занурилися у нірці у тепле листя і заснули.

Перші морози сковують кригою водойми. Лід зовсім тоненький і прозорий. Крізь нього добре видно, як рачихи відкладають ікринки.

Вони ще й після цього довго триматимуться матері і лише пізніше скинуть панцир, щоб не заважав рости. Потім з'явиться новий панцир, невдовзі ще один... знаєте, скільки разів раки міняють панцир? Лише на першому році життя вісім. На другому році — п'ять, на третьому — два, а починаючи з четвертого — раз на рік. Рак збільшується, доки не досягне 20 см. довжини.

У цьому періоді осени, діти вирушають у ліс, щоб перевірити місце для підгодівлі звірят. На лісовій галявині майструють справжню годівницю з дахом, і систематично підкладають до неї свіже сіно. Лісові мешканці люблять лизати сіль. Тому біля годівниці кладуть на дошку або коробку грудку кам'яної соли.

У садах і парках, найкраще біля школи і біля хати влаштовують годівниці для вивірок і птахів. У пташину їдальню досипають соняшникове, кавунове, конопляне насіння, ягоди горобини, калини, бузини, крихти хліба.

— — — — —

Пояснення-словничок: **Торувати дорогу** — промощувати, прокладати дорогу (to lay, pave the way); **прибиватися** — прибувати, прилітати, причалювати (to draw near); **шубка** — хутерко, шерсть; **водойма,** водоймище — збірники води (reservoir); **ікра** — риб'ячі й рачачі яєчка (fish eggs); **годівниця** — пристрій годувати тварини, птахів; **горобина** — рід ягід (ashberry, rowan).

Катерина ПЕРЕЛІСНА

ОСІНЬ

Листячко дубове, листячно кленове
Жовкне і спадає тихо із гілок.
Вітер позіхає, в купу їх згортає
Попід білу хату та на моріжок.

Айстри похилились, ніби потомились;
Сонечка немає — спатоньки пора!
А красольки в'ялі до землі припали,
Наче під листочком вогник догоря.

— — — — —

Красолька — nasturtium

Ірена РЕЙТ

Ілюстрація: Христини СЕНЬКІВ

ТУРБОТА

— Чом ти, Галю, зажурилась,
сумно-сумно задивилась
у вікно?

— Листопад надворі дмуха,
їде в гості завірюха
на село.

— На дощ в тебе ж є калоші,
чобітки такі хороші,
Не страшний тобі листопад,
ні мороз, ні баба-сльота,
ні сніжок.

— Я ж морозу не боюся,
бо тепленько одягнувся
от і все.

Неслухняна ж моя киця,
їй у хаті не сидиться
на печі.

Все гуляє і гуляє,
що й додому не вертає
уночі.

Я тлумачу: — Кицю, кицю,
так робити не годиться!
Вся тремчу.

Ой, буде ж мені мороки,
Як простудить киця боки
на біду.

Та ще й ноги в неї босі,
а тут густо росить осінь,
йде зима.

То ж порадьте, що робити,
може киці щось пошити
для тепла?

Пояснення-словничок: **Сльота** — безперервний осінній дощ (rainy nasty weather); **гуляти** — проходжуватися, бігати, забавлятися (to go for a walk, stroll); **морока** — клопіт (trouble); **тлумачити** — виясновати (to explain); **не годиться** — тут: не треба (one shouldn't do that); **росить осінь** — падає осінній дрібний дощ.

Катерина ПЕРЕЛІСНА

ПЛАЧ ПТАШОК

Веселе літечко мина —
Ой, горе, горе нам!
Ніде вже й ягідки нема —
Біда малим пташкам!

I вітер виє, мов той звір,
I плачуть небеса,
Шумить в журбі зелений бір:
„Де ж тих лісів краса?"

Пожовкле листячко спада
I мокне на землі,
Солому вітер розкида
По зораній ріллі.

I чорний ворон-ворожбит
На полі, мов мара,
Зігнувсь, скандзюбився, кричить:
„Пора! пора! пора!"

Веселе літечко мина —
Ой, горе, горе нам!
Ніде ні зернятка нема,
Ні ягідки пташкам!

Мартин і Маргарита КОЛ *Ілюстрація Зеновія ОНИШКЕВИЧА*

СПАДЩИНА ГЕСТЕРИ ЛЕЙ

(Продовження)

Минали тижні, але Марта цього не зауважувала. Відновлення йшло добре. Марта працювала безперервно і потемніла та потріскана картина виглядала, наче нова.

— Трудно повірити, яка велика зміна зайшла в цьому старому образі, — сказала пані Еш. — Я впевнена, щоб ви потрудилися над відновленням картини не менше, як мистець над її намалюванням. Але, покиньте, покищо цю працю й робім щось інше.

— Тату, — доглянь на хвилину крамницю, а ми підемо на прогулянку, — вигукнула пані Еш.

Пополудень був соняшний.

— Я певна, що стежка до дому Гастери повинна бути десь тут, — сказала пані Еш. — Дивно, як усе швидко зміняється.

Кущі й дерева стишували вуличний гамір. Марті здавалося, що вона вернулася до давніших часів, до часів Гестери.

— Ось вона! — вигукнула пані Еш. — Ось тут стежка, а ось і дім!

Дім був фронтом звернений до поля. Город обріс хащами, бур'яном і квіттям. Ластівки літали над полями, звідкись нісся запах винограду. Стежка вела просто до фронтової веранди. Над вхідними дверми був вилинялий напис „Гестерлей".

— Що воно таке? — спитала здивована Марта.

— О, Гестера намалювала це багато років тому. Це її ім'я і прізвище: „Гестер Лей".

— Воно звучить приємно, коли його вимовити так, як написано, — відповіла Марта і станула навшпиньки, щоб доторкнутися напису.

Пані Еш добула з кишені в'язку ключів і випробовувала їх одного по другім у замку. Врешті відімкнула й вони ввійшли в середину. Соняшні промені освітлювали кімнату. Тапети на стінах вилиняли за винятком одного місця при входових дверях, де висіла якась картина. В кімнаті пахло цинамоном, у кутках вікон видно було павутиння. Друга кімната була темніша й холодніша. Вона була порожня, тільки в одному кутку під стіною стояла скирта газет.

— Гляньте, ось маленький комин! — вигукнула здивована Марта. — Чи вони вживали його колинебудь?

— Напевно! — відповіла пані Еш.

— Чи вона мала освітлення? — спитала Марта.

— Вона ніколи не мала електричного світла. Лягала спати з птахами й прокидалася з птахами. Коли ми купили телевізор і запрошували її до себе, її огортав сон коло восьмої години ввечері. Ми часто відвідували її тут.

— Це ідеальний домик для одної особи, — промовила Марта. — Мені тут подобається.

— Тато каже, що варто б цю посілість купити, бо вона межує з нашою, але що нам із нею робити?

В кімнатах стало темніти.

— Ходім надвір, покажу вам, де Гестера плекала лікувальне зілля.

Марта вп'ялила очі в ясне, невилиняле місце на стіні.

— Чи тут висів образ Гестери?

— Точно тут! — відповіла пані Еш.

— Спробую зробити щось із тим місцем, щоб достосувати його до решти стіни. Врешті-решт, я вмію реставрувати мистецькі предмети, — жартома сказала Марта.

На веранді Марта вивчала докладно напис Гестери. Він потріскав і злущувався підо впливом змін погоди.

— Коли скінчу з кухонною стіною, відновлю цей напис, — вирішила Марта.

— Марто, Марто, це буде марнування вашого вміння. Ніхто цього не бачитиме, хіба ви, тато й я, — похитала головою пані Еш.

— І Гестера... — докинула Марта.

Коли наближався День Подяки, рвучкі вітри хитали й нагинали дерева круґом старої крамниці з антиками та розвівали листя на вулиці Конестоґа. Коли з комина виходив синій димок, малий домик робив враження судна, що пливе листяним плесом.

День Подяки прийшов і минув, а тоді почалося довге й радісне дожидання Різдва. Одного дня тато встав зарання і вирішив поїхати до міста. Він хотів дати до оцінки якісь античні ювілерські вироби.

— Марта прийде незабаром, а по полудні я вернуся, бо ювілерська крамниця Генрі відкрита зарання.

Пані Еш перебила чоловікові: — Тату, чому б тобі не взяти з собою монети, яку ми знайшли в картині Гестери? Генрі може нам дещо сказати про неї. Одягнися тепло, хіба не хочеш занедужати перед Різдвом.

Як тільки пан Еш відійшов, Мекс вискочив на крісло-гойдалку і дожидав повороту свого пана.

В пізній пополудневий час небо потемніло і став дути холодний вітер. Виглядало, що почне падати сніг. Коли тато повернувся з міста, його лице було червоне, а очі моргали пустотливо.

— В місті я розмовляв із Сента, і він обіцяв, що на Різдво матимемо сніг.

— Це буде прекрасно, — сказала мама, помагаючи йому скинути плащ. — Скачаємо снігову бабу. Як ти провів день?

— Гаразд. Генрі сказав мені, що ювілерські вироби варта коло 250 долярів. Щодо монети, він не був певний, але обіцяв порадитися із приятелем, який цікавиться монетами.

— Напевно в місті рухливо й весело, не так, як із нашою вулицею Конестоґа, — зауважила пані Еш.

— Воно правда, але добре вернутися до дому.

(Закінчення буде)

— — — — —

Пояснення-словничок: **Потрісканий** — cracket; **картина** — образ (picture); **хаща** — thicket; **навшпиньки** — on tiptoe; **вилинялий** — discoloured; **плесо** (води) — pool reach; **судно** — ship, boat; **пустотливий** — playful; **скачати** — тут: зліпити снігову бабу.

ОСІНЬ

Тихо й повільно
На землю промоклу
Падає мрійне
Листя пожовкле.

Сонця проміння
Поблідло неначе.
Вітер осінній
Жалібно плаче.

Радісні співи
Пташині замовкли . . .
Пада тремтливе
Листя пожовкле.

Діма

Оксана ЛЯТУРИНСЬКА

(Ілюстрація: Миколи Бутовича)

Зимно, хмуро. Осінь, осінь!
Куць заліз уже в дупло.
А сьогодні — ясна просінь.
Тепло цілий день було.

Похопився в бруньці котик
і гайда, гайда до рель:
Вибіг із гілок навпроти,
як Пилип із конопель.

А вже братіки і гудять:
— „Котику, ти не гони!
Може, завтра прийде дюдя.
Почекай но до весни!

От коли почнуть ягілку
знов вітряночки вести,
то тоді на голу гілку
якхутчій вискакуй ти!"

— — — — —

Пояснення-словничок: **Просінь** — гарна погода; **реля** — гойдалка; **дюдя** — холод; **котик** — тут: квіт верболозу (pussy-willow) **брунька** — bud.

ОСІНЬ ПРИЙШЛА

Хтось розіп'яв непрозору намітку,
Землю сховавши від сонця, від зір;
Там, де так гарно гулялося влітку, —
Сірий пустир.

Там, де пташки захлиналися співом,
Вітер — то скиглить, то ґрізно гуде;
Вслід за оспіваним літом пестливим
Осінь іде.

Вітер дозривує рештки листочків
З осиротілих, тремтливих дерев;
Глушить дзвінке дзюркотання струмочків
Буряний рев.

Зелень, — вся зелень, що вабила очі,
Килимом жовтим під ноги лягла;
Дощ хлюпотить від світанку до ночі, —
Осінь прийшла!

Олекса Кобець

Світлана КУЗЬМЕНКО — *Ілюстрація Христини СЕНЬКІВ*

Я ЛЮБЛЮ КНИЖКИ ЧИТАТИ

Я люблю книжки читати —
Так, як мама, так, як тато.
Коли книжку я читаю —
Скрізь по світі побуваю.

Край для мене невідомий —
Стане враз мені знайомий.
З книжкою про Україну —
В Україну я полину.

Походжу по ній стежками,
Де ходили тато й мама,
Де жили дідусь й бабуся.
З книжки я постійно вчуся.

Коли книжку я читаю —
Скрізь по світі побуваю.

Роман ЗАВАДОВИЧ

У СЛЬОТЛИВИЙ ДЕНЬ...

Капає — цяпає дощик за шибкою,
Шумом по листі шумить.
Ні, не вродився я раком чи рибкою,
То і надвір не кортить.

Зранку не видно веселого сонечка.
Хмари не пустять. Ох!
От, як прибігла б сусідова Зонечка,
Сядем до книжки удвох.

Маю я книжечку страх прецікавую,
(Дядько купив її мій),
Чи то за працею, чи за забавою,
Все я думками при ній.

Тільки, бувало, у ній розчитаєшся,
Забудеш себе ти увесь,
Духом по світі широкім ганяєшся,
Море страшне перейдеш...

Меж ні границі для тебе немає там,
Світ з всіма скарбами твій!
Всі, що ще втіхи читання не маєте,
Книжку дістаньте якстій!

Всякі країни безплатно оглянете,
Краще, як із літака,
І свідоміші, мудріші ви станете —
З книжки бо користь така!

НОВА ШКОЛА

— Муляре, муляре,
Ти мене чуєш?
Скажи мені, друже,
що ти муруєш?

— З каменю й цегли
мурую чудову
школу простору,
п'ятиповерхову!

— Муляре, муляре,
ти мене чуєш?
Ту школу простору
кому подаруєш?

— Її подарую
дбайливим, старанним
школярикам нашим,
дітям коханим!

Текст: Світлана КУЗЬМЕНКО

Ілюстрація: Іван БРИКОВИЧ

ІВАСЬ-МУДРАСЬ

Із цілісінького міста
Йде на пробу бандуристів

Молодь: хлопці і дівчата —
Рідну пісню заспівати.

Як капеля лиш створилась,
Враз домівка оживилась.

Стало в ній життя жвавіше —
Набагато цікавіше.

Звук бандур у ній лунає,
Рідну пісню хор співає:

Думку, пісню партизанську,
Чи народню, чи козацьку.

То сумну-сумну, журливу,
То веселу, жартівливу.

Маршову, мов буревійну,
Ніжнодзвінну, солов'їну.

Кожна щось розповідає:
То навчить, то звеселяє.

Кожна пісня, мов перлина.
В кожній пісні — Україна.

Як на святі виступали —
Масу оплесків зібрали.

А придумав це Івась —
Той, що звуть його — Мудрась!

— — — — —

Пояснення-словничок: **Буревійний** — ураганний, буря з сильним віртом (violent storm); **ніжнодзвінний** — такий що видає ніжний звук (tender sound).

(Закінчення)

Минуло триста літ. Знову надійшла комета. Вже від давна очікувала її земля і точно числила свої обіги довкруги сонця. Вона прибралась березневими квітами.

На землі стояли люди при своїх телескопах та виглядали комету, дорогу якої точно обчислили. Мудрі раділи, що матимуть нагоду бачиши хороше надзвичайне явище; нерозумні ховалися та плакали зі страху; деякі бігали мов божевільні, другі пили і робили дурниці.

— Ось комета! — закричав один з наймудріших, що стояв на найвищій вежі та мав найбільший телескоп і найкраще розумівся на кометах.

— Дивись, комета! — кричав місяць. Гурра! Тепер буде весело!

— Ось комета! — закричала радісно земля.

Комета наближалась, гарна і повна блиску, з довгим потрійним хвостом. Земля підняла високо свою льодову шапку; з неї повідривались величезні брили льоду і в морях поплили льодові гори. Через це так страшенно похолодніло, що нерозумні свято вірили, що кінець світу. Навіть мудрі кивали поважно головами.

— Добрий день, добрий день, комето! — кликала земля. Вітай! Тішуся дуже, що бачу тебе здоровою і веселою.

Але комета мовчала. Земля ще раз поздоровила її та не було відповіді. Тоді закричала здивована земля:

— Що до лиха цій кометі?! Чи може так згорділа, що навіть не думає поздоровкатись зі старою знайомою?

— А може вона вас не запримітила, — відізвався злобно місяць.

— Подумайте, які ви маленькі!

— Мовчи, недотепо, і роби своє діло! — крикнула розлючена земля.

По хвилині стала знову кричати:

— Комето! Комето! Комето!

Однак комета летіла спокійно дальше і ні пари з уст. Земля налякалась, що вона перейде попри неї та нічого не розкаже. З досади мало не заплакала бідна земля. Адже це не жарти ждати на когось триста літ, щоб з ним побалакати, а він приходить і не ласкавий навіть сказати ,,добрий день".

— Слухай но, комето! — почала земля жалібно. — Чей же не хочеш перейти попри мою хату, не сказавши ні слова? Чи не пригадуєш собі мене? Ти літала світами, зробила мільйони миль... Чи не правду я говорила, що ніде не найдеш такої, як я?

— Аа... — відізвалась комета.

— Ну, слава Богу! — торохкотіла далі земля. — Рада дуже, що не забула говорити. Тепер розказуй, голубко! Може думаєш мене здурити, що бачила по дорозі такі величаві моря, такі гарні ліси, такі чудові гаї, як у мене?

— Ха, ха, ха! — засміялась комета. — А може людей бачила — що? — питала дальше комета. — Ха, ха, ха!

Комета реготалась, аж голова і хвіст тряслися. Землі стало досадно. Вона почала роздумувати, чим би то приподобатись кометі.

— Може ти де бачила дурнів. — Що?

— Ха, ха, ха! Ха, ха, ха!

Комета сміялась так здорово, що аж відпав їй один хвіст. Земля перелякалась; чимало здивувались також люди на землі, що бачили це чудо через свої телескопи. Щось такого бачили вони перший раз. А комета все реготалась. За хвилину відлетів другий хвіст... а незабаром третій. Накінець комета розлетілась на всі сторони. Іскри сипали на всі боки. Кілька з них упало на землю як великі каменюки. Один з цих каменів поцілив у голову чоловіка. Камінь вбив його глибоко в землю разом з його телескопом, через який він дивився на комету.

Як минуло це величаве явище, не остало ні сліду по кометі.

— Трісла, бідачка, бо занадто дулася! — сказала земля. — Шкода тільки. Померла, не розказавши, що бачила в світі.

— Так, так — не багато бракувало, щоб ви почули щось цікавого! — додав жартом місяць. Він був якраз у повні і знову шкірив зуби.

Але земля не мала охоти жартувати. Вона крикнула люто:

— Геть! Мовчи і роби своє діло! Маєш тринадцять разів оббігти довкола мене, коли я обійду сонце. Розумієш?! Інакше не буде ладу з календарем!

Світлана КУЗЬМЕНКО

ЩО Я МОЖУ ЗРОБИТИ ДЛЯ УКРАЇНИ?

Лесик із дідусем сиділи удвох на канапі і розмовляли. Вони робили так часто. Дідусь розповідав Лесикові про минуле України: про далекі княжі часи, зі славними князями; про часи Козаччини, з її героями; про Визвольні змагання 1918-1920-их років, про героїчну боротьбу Української Повстанської Армії. Дідусь так цікаво умів оповідати, що Лесикові хотілося слухати й слухати. В часи, про які розповідав дідусь, було так багато мужніх хоробрих людей, які любили Україну і боролися за неї, не жаліючи віддати навіть своє життя.

Дідусь каже, що він тепер також бореться за Україну, по своїй спроможності, — коли купує українські книжки та жертвує гроші на українські справи. Йому це не дуже легко, бо він уже не працює, а отримує старечу пенсію. Коли дідусь був молодим, він боровся за Україну в українському війську. Дідусь каже, що повноцінна людина не може жити тільки для себе самої: для того, щоб тільки їсти, спати і розважатися; бути байдужою до свого оточення і нічого не робити, щоб його покращити. Він каже, що, коли людина не цікавиться нічим іншим, крім себе, життя її не може бути змістовним і сама вона не цікава. Всі дідусеві приятелі такі, як він. Вони також, як і дідусь, живуть змістовним життям, бо цікавляться усім тим, що й дідусь, і дідусь любить бувати з ними.

— Дідусю, — сказав Лесик, — я також хочу жити змістовним життям і робити щось корисне для України. Але тільки не знаю — як це б я міг? Чи ти думаєш, що таке для мене можливе?

— Це можливе для кожної людини, Лесику, — сказав дідусь. Але кожна людина має свої спроможності. От, наприклад, у твоєму віці для тебе найголовніше вчитися і старатися вчитися якнайкраще, бо це підстава для того, що ти захочеш у житті робити. Знання, які ти набудеш, дадуть тобі можність краще зрозуміти життя і краще розвинути свої природні здібності, щоб пізніше ти зміг робити найкраще те, що хотів би і міг: і для свого особистого життя і для того — що ти тоді міг би краще прислужитися Україні, яка дуже потребує праці здібних і освічених українсько-свідомих людей і в Україні і на еміґрації. Тепер ти можеш прислужитися Україні, що завжди пам'ятатимеш, що ти українець і Україна твоєї допомоги потребує. Україна потребує допомоги кожного українця і не-українця, який може сказати про неї правду: що, хоч вона і поневолена, далі бореться за свою незалежність, за свої права. Українські політичні в'язні — найкраще свідчення цьому. Що ж ти, Лесику, міг би зробити для України? — спитав дідусь самого себе. Він хвилину подумав. — А я думаю — ось що! — Одягни часом до англійської школи українську сорочку — нехай твої товариші в школі і вчителі побачать: яка гарна українська вишита сорочка, яка гарна українська ноша! Інколи, при нагоді, наприклад на шкільну імпрезу, понеси показати якісь українські мистецькі речі. Це буде для українців добра реклама; коли зададуть у школі завдання — написати щось на вільну тему: напиши щось на українську тематику. А, коли підростеш, — тоді добре пильнуй, щоб в енциклопедіях, чи й інших книжках, не ширилася про Україну неправда, щоб не називали Україну Росією. Коли на таку неправду натрапиш, тоді зразу ж потрібно написати до видавництва книги і звернути йому увагу, — що воно помилилося. Напиши як має бути... А пізніше... — дідусь на хвилину задумався.

— Ой-ой! — заойкав Лесик, — але ж, щоб це робити, я б мусів знати всю правду про Україну. Це напевно було б потрібно багато праці, щоб її навчитися...

— А, щоб зробити щось добре, завжди потрібно дуже солідної праці, Лесику, — сказав ідусь. — Але праця зроблена добре, дає людині з житті найбільше вдоволення. Такого вдоволення не дасть жадна розвага. Це робить життя людини змістовним. Куди ж ти тепер, Лесику? — спитав дідусь, побачивши, що Лесик підвівся з канапи.

— А... мабуть уже піду... — відповів Лесик, — запитаю маму — чи випрасована моя українська сорочка?.. Може вдягну її завтра до школи.

Пояснення-словничок: **змістовний** — багатий змістом (full of meaning of rich contents); **спроможний** — здатний щось зробити (able); **солідний** — добре, міцно зроблений (wholesome).

ПОЯСНЕННЯ ДО КАЗКИ „ЗЕМЛЯ ТА КОМЕТА"

Пояснення-словничок: **дражнити** — to tease, to provoke; **глумливо** — глузливо, насмішливо (mocking, sarcastic); **казитися** — to be mad, to be enraged; **причепа** — knocker, intrusive, troublesome person; **шкірити зуби** — to show one's teeth, grin; **здужати** — могти; **тримати язик за зубами** — мовчати (to keep quiet); **дошкулювати** — докучати; **мілина** — мілизна, плитка вода (shallow water); **лютитися** — сердитися, злоститися; **воркотіти** — to grumble, to murmur; **приблуда** — stranger; **А гов!** — стань! (stop!); **вадити** — шкодити; **шкаралупа** — shell; **черево** — живіт (abdomen); **зійти з глузду** — здуріти (to get crazy); **копалина** — mineral; **полюс** — pole; **пристрій** — device; **збентежений** — embarassed; **недотепа** — ignorant, stupid; **кпити** — насміхатися; **досада** — злість.

ЛЯЛЬКА СІЯМСЬКОЇ ДІВЧИНКИ ЛЬО-ЧІ

(Ілюстрація Марти Гулей-Леґецкіс)

Гаряче! Така спека, що вода у великій ріці ніби в горшку зварена. Але хлопчикові Ої-Чі це не в голові. Він так до тої спеки звик, що йнакше не почувався б щасливим, бо через цілих десять літ його життя в царстві Сіяму все було так, що кожний день був гарячий, а навіть ночі теплі.

А може би хтось інший не відчував тої спеки, як би жив у такім домику, побудованім на судні, як Ої-Чі — і як би міг висиджувати цілими годинами в тіні судна й нічого не робити, лиш бовтати ногами по воді.

Ої-Чі сперся плечима об великий горнець, що стояв на помості, заплющив очі і мріяв. Колись з нього буде великий чоловік — колись і він буде мати своє власне судно, але не таке з домиком, лиш таке з торговельною крамницею, в якому він буде пропливати горі й долі рікою і виставляти на продаж усякі товари. Він буде багатим, дуже багатим, і в нього буде хата справжня — не така хатчина на човні, склеєна з бамбукових палиць і прикрита пальмовим листям від дощу — а справжній дім на сухій і тривкій землі, такий, щоб його купити треба мати багато грошей. А в тій хаті в середині буде городець з квітками так, як у кожного багатого чоловіка...

Коли так Ої-Чі мріяв собі, його сестричка, семилітня Льо-Чі, помагала матері прятати. Але ж і робота та не легка в хаті, побудованій на судні, де було всього три малі частини: в одній проживала вся родина, було там кілька рогож, на яких можна було сісти; друга частина — то спальня з рогожами на підлозі; третя — то кухня, де варилося і споживалося харчі. А ,,накривання до стола'' відбувалося там так, що господиня вибирала з кутка для кожного члена родини його тарілку і клала на підлогу, а по обіді змивали ті тарілки в річній воді і складали знову у куточку. От і все.

,,Колись, — думав Ої-Чі, не перестаючи мріяти, — стану багатим купцем і в мене буде стільки слуг до роботи, що я сам не буду потребувати й пальцем кивнути. Навіть їсти не буду сам. А люди з пошаною будуть на мене дивитися й подумають собі: ,,Оце щасливий чоловік, що нічого не потребує робити!''

Ці гарні мрії перервала сестричка, що вийшла на поміст відпочити по прятанні. — „Подивись, яке гарне намисто в моєї ляльки!" — заговорила Льо-Чі до свого братчика. — Це те саме, що я знайшла вчора на березі ріки. То я сама нанизала його так гарно на волокні з трави !"

Ої-Чі оглядав нове намисто і подивляв його красу. Він також був гордий справністю сестрички і похвалив її за це. Вона бажала показати братчикові свою ляльку.

— Лови! — крикнула Льо-Чі, кинувши до свого братчика дорогоцінну ляльку.

Діти вже не раз бавилися так і нічого злого їм не траплялося. Вони при воді зросли і, навіть, не подумали, щоб щось могло впасти у воду. Чи то Льо-Чі не кинула просто ляльки, як треба, чи, може, Ої-Чі не доглянув відповідної хвилини, досить що лялька — хляп! впала в ріку й пірнула у воду. Льо-Чі остовпіла... Дорогоцінна її лялька пропала. Дівчинка стала голосно плакати.

— Не плач, Льо! — потішав сестричку Ої-Чі. — Нема за чим жалувати, бо то була череп'яна лялька з болота і глини. Я тобі зроблю іншу з глини і на сонці, яке так припікає, вона до вечора висхне.

— Алеж те намисто? — відповіла Льо. — Я ніколи ще не бачила таких гарних коралів і тепер не знаю, що діяти.

— Я добуду їх з-під води, а ти уважай! — сказав Ої-Чі.

Ої-Чі не потребував заходитися з розбиранням і убиранням до купелі, бо ходив тільки у білій тканині, зав'язаній на бедрах. Швидко скочив у воду. За хвилину виринув наверх з порожніми руками і знову пірнув. Льо почала тратити надію. Але врешті, коли Льо хотіла сказати „Лиши, Ої, не трудися більше!" він показався на поверхні води з лялькою в руці і подав сестрі. Лялька виглядала тепер по-інакшому, ніж попередньо: пересякла водою, лиця майже зовсім не було. Тільки намисто було на ній неушкоджене і це потішило сестричку Льо-Чі.

— Тепер я тобі зроблю нову ляльку — сказав Ої-Чі.

Він поплив до недалекого берега на мілину, набрав намулу і м'якої глини, виробив постать ляльки, зробив ніс, рот і очі бамбусовою тріскою, наложив на голівку шапочку з хвостиком і повернувся до судна з новим своїм твором.

— Дивись, Льо! Ця лялька ще гарніша від попередньої, — радісно промовив. — Покладім її тут просто сонця, а за часок вона буде суха і тверда, і ти будеш нею бавитися та покладеш на її шию ці гарні коралики.

Варто було бачити як Ої любив свою сестру і як старався ущасливити її, дарма, що за місцевим звичаєм не помагав їй у домашніх роботах.

— Візьмім оце човенце і влаштуймо собі прогулянку по ріці, а за той час лялька висохне зовсім на сонці! — порадила братчикові Льо-Чі.

Братчик згодився. Вони відв'язали вузеньке човенце, що стояло коло їх хати, Ої вхопив за весло, і вже човен хитався на середині ріки.

Тож то була для них гарна прогулянка. По обох сторонах минали великі судна, на яких стояли крамниці з усяким добром, цілі ресторани та рухомі театри. Здавалось, що на ріці, яка плила серединою міста, панував більший торговельний і розваговий рух, ніж у місті на сухій землі. Діти любувалися, проїжджаючи повз ресторани і театри, бо звідти заходив до них приємний запах потрав і мелодійні звуки оркестри.

По якімсь часі Ої-Чі помітив, що сонце опускається вниз і промовив до сестри:

Чи гадаєш, що лялька вже просохла так, щоб ти могла бавитися нею?

Льо-Чі поглянула на сонце і згодилася вертатися додому. Вернулися наші прогульники. Лялька лежала добре упечена, тверда й суха на велику втіху Льо-Чі, що зараз стала бавитися нею.

— Яка я рада, що маю такого доброго братчика! — промовила вона з усмішкою і придивлялася здалека до своєї ляльки. — Не кожна дівчинка в Сіямі має такого справного братчика, що вміє робити такі гарні ляльки і так скоро!

Ої-Чі споважнів і зробив чванливу міну, яку прибирають хлопці в цілім світі, коли їх хтось похвалить. Але в серці почувався гордим і щасливим.

Переклала С. Кулик
„Світ Дитини"

———

Пояснення-словничок: **спека** — heat; **судно** — ship, boat; **бовтати** — to dangle, to hang loosely; **поміст** — wooden floor; **мріяти** — to dream; **рогожа** — bast mat; **волокно** — fible, staple; **намисто** — necklace; **череп'яний** — fictile; **намул** — sit; **чванливий** — boastful.

ЗАВЕЛИКА ВИМОГА

— Пиши розбірливіше, — зауважує вчителька учневі.
— Еге... Якщо я писатиму розбірливіше, то ви скажете: пиши без помилок.

ДВІ РІЗНІ МОВИ

— Що ж це в тебе знову двійка з українського?
— Вчителька сказала, що ми з нею розмовляємо різними мовами.

ПРИВІТАЙМО СПІВРОБІТНИЦЮ „ВЕСЕЛКИ" ВАЛЕНТИНУ ЮРЧЕНКО З ЇЇ 75-ЛІТТЯМ

Діти радо читають у „Веселці" веселі ілюстровані історійки про Веселика Ляся з ілюстраціями Івана Бриковича. Авторкою цих історійок є довголітня співробітниця нашого журналу, дитяча поетеса й письменниця Валентина Ю р ч е н к о. Цього року сповнилося їй 75 років життя.

Валентина Юрченко народилася 19-го вересня 1910 року на Полтавщині в родині лікаря Святенка. Скінчила Економічний Інститут у Харкові. Писати, зокрема для дітей і молоді, почала в 1950-их роках. Письменниця є членом Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді (ОПЛДМ). У „Веселці" співпрацює вже 15 років. Крім „Веселки" поміщує свої писання в „Крилатих", „Нашому Житті", „Рідній Школі". Написала теж 14 казок і оповідань прозою. Вони здебільша друкувалися в „Веселці".

У видавництві ОПЛДМ вийшла збірка її віршів для дітей п.н. „Веселі цвіркуни".

З нагоди 75-ліття Валентини Юрченко Редакція, співробітники й передплатники-читачі „Веселки" та їхні батьки, виховники й учителі бажають Дорогій Ювілятці прожити в кріпкому здоров'ї ще довгі й щасливі роки для добра юних читачів!

ЩО ЧИТАТИ?

КАЛЕНДАР УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ НА 1986 РІК

У видавництві „Добра Книжка" в Торонто, Канада появився вже сьомий за чергою „Календар Української Дитини". Деякі читачі „Веселки" знайомі з цими календарями з попередніх років. Календар призначений для дітей молодшого й середнього віку. Приготовила його Рома Чумак-Горбач. Вона теж виконала чорні й кольорові ілюстрацийки, які рясно прикрашують текст. Кольорову обкладинку виконав мистець-маляр Віталій Литвин. На обкладинці зображена групка дітей — дівчаток і хлопчиків у національних одягах. Діти оточені стовбурцем соняшника з листками й головкою, на якій сидить пташка.

У календарі вміщені численні коротенькі й легенькі віршики, казочки, оповіданнячка, розповіді про тварин, пташок, комашок, про дерева, квітки, траву, небо, про річки, гори, ліси. В них пишеться про справи, які цікавлять дітей — школу, навчання, зайняття, молодечі організації, розваги, гри, забави, загадки, приповідки, скоромовки. Згадані теж важливіші релігійно-церковні свята, та річниці національних і державних подій.

Ці твори можна вживати до навчання в школі, вивчати напам'ять, у гутірках у молодечих організаціях, при „вогнику" або ватрі, у радіомовленнях (деклямації, сценки, монтажі).

Календар має 28 сторінок великого формату — 12 x 10 1/2 інча. Надрукований на доброму папері. Його можна почепити на стіні або розкласти на писальному столику чи на шкільній лавці.

Ціна календаря — 7.00 дол. з поштовою пересилкою. **Замовляти:** Children's Care Groupe, 91 Armadale Ave, Toronto, Ont. M6 S3 X3. Canada.

В. Б.

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

ВЕЧІР МОЛОДИХ ТАЛАНТІВ НА СОЮЗІВЦІ

На „Союзівці", оселі Українського Народного Союзу в Кергонксоні, Н.Й., відбувся 14-го серпня ц.р. вечір молоденьких талантів.

Олександра й Катруся Дурбаки співають.

Ведучий вечором Роман Лупань відкрив його грою на фортепіяні, вітаючи всіх дітей і батьків. Потім Юрко Федорів (8 років) з Клівленду відіграв гарно на фортепіяні твір Флечера, а його молодший брат, Андрійко (5 років) заграв на фортепіяні коломийку. Аня Палажій (6 років) з Клівленду продеклямувала поему „Україно". Потім деклямувала молоденька Тимоша Полонська з Клівленду. Сестри Олександра (5 і півроку) і Катруся (3 і півроку) Дурбаки з Ремзі Н.Дж., проспівали своїми

Учасники вечора молодих талантів на Союзівці.

дзвінкими голосочками народну пісню „І шумить і гуде". Р. Лупань відіграв на фортепіяні „Пісню любови". Вкінці Марта Плажій (8 років) з Клівленду пописалася грою на скрипці.

Р. Лупань закінчив вечір, дякуючи батькам, що підготовили дітей до виступів.

Приємно було побачити й почути наших найменших, що мають сценічні й музичні обдарування.

ДЕ ВІН ПЕРШИЙ?

— Як же вам ведеться в школі? —
Раз дідусь питає. —
Певно кожний у науці
Гарний успіх має.

— Я в граматиці все перший! —
Гомонить Андрійко.
— Я в історії все перша! —
Хвалиться Марійка.

— В чому ж перший ти? — питає
Дідо у Миколи. —
— О, я перший на дорозі,
Як іду зо школи.

Т. Дмитренко

СПРАВЛЕННЯ НЕДОГЛЯДУ

В жовтневому ч. „Веселки" пропущено підписи під другою серією ілюстрацій до „Веселика-Ляся" на стор. 16-ій. Вони звучать так:

Так рішили і — до діла!
Вмить робота закипіла...

Страх у звірів, чи не сон?!
В лісі дзвонить телефон!

Ой, чи треба їм напасти?
Де ж ту слухавку прикласти?

Просимо вибатичи за недогляд! — *Редакція.*

Текст: Валентина ЮРЧЕНКО *Ілюстрації: Іван БРИКОВИЧ*

ВЕСЕЛИК-ЛЯСЬ

Осінь, дощик — рад-не-рад.
Та вже місяць листопад.

Лясь-Веселик кличе Луця
І до праці вдвох беруться,

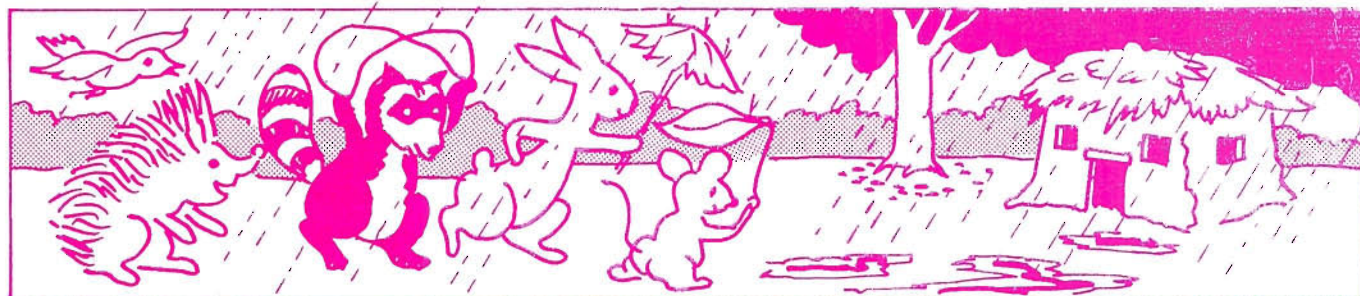
Хочуть звірям збудувати
Від дощів тепленьку хату.

В Ляся пляни на папері, —
Є там вікна, є і двері,

Стіни з глини, дах із моху,
А на верх ще листя трохи...

Гей, зайці, пташки, звірята,
Вже для вас готова хата!

І спішать усі в хатинку
Обсушити мокрі спинки.

А надворі — не з добра! —
Дощ пустився, як з відра,

Хата з глини розкисає,
Дах із моху протікає...

Плачуть звірі: — В цій порі
Краще бути у норі!

Мокнуть мудрі інженери,
Змокли й пляни на папері.

Каже Лясь: — Не проста штука
Будівельна ця наука!

— — — — —

Пояснення-словничок: **Спинка** — здрібніле від спина -- задня частина тулуба людини від шиї до крижів (back, spine); **розкисати** — розмокати (to soak to get wet).